

II. Особливості розгляду господарськими судами справ про неплатоспроможність (банкрутство) фізичних осіб: доктринальні проблеми та шляхи їх розв'язання

Андрій Бутирський

доктор юридичних наук, професор,
суддя Господарського суду Чернівецької області
(Чернівці, Україна)
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-3225-7017>
andreyv76@gmail.com

Ірина Бутирська

кандидатка юридичних наук, доцентка,
асистентка кафедри процесуального права
Чернівецького національного університету
імені Юрія Федьковича
(Чернівці, Україна)
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-6827-9939>
i.butyrskaya@gmail.com

УДК 346.1:347.736

ОСОБЛИВОСТІ ВІДКРИТТЯ ТА ЗАКРИТТЯ ПРОВАДЖЕННЯ У СПРАВІ ПРО НЕПЛАТОСПРОМОЖНІСТЬ ФІЗИЧНОЇ ОСОБИ

АНОТАЦІЯ. Практичне застосування Кодексу України з процедур банкрутства (далі – КУзПБ) щодо відновлення платоспроможності фізичної особи виявило велику кількість недоліків та прогалин у застосуванні цього інституту, що має декілька причин. По-перше, будучи абсолютно новий інститут, застосування норм щодо відновлення платоспроможності фізичної особи було приречене на існування колізій. По-друге, у загальному вигляді правове регулювання відновлення платоспроможності фізичної особи здійснюється на підставі основних актів господарського законодавства та КУзПБ. При цьому провадження у справах про неплатоспроможність боржника – фізичної особи, фізичної особи – підприємця здійснюється у порядку, визначеному КУзПБ для юридичних осіб, з урахуванням особливостей, встановлених книгою 4 КУзПБ (“Відновлення платоспроможності фізичної особи”). Крім цього, велика кількість підзаконних нормативно-правових актів здійснює пра-

воє регулювання цього інституту. Така значна кількість нормативно-правових актів, які регулюють процедуру відновлення платоспроможності фізичної особи, також ускладнює практичне застосування книги 4 КУзПБ. По-третє, це відсутність тривалої судової практики, яка здійснює суттєвий вплив на практичне застосування інституту відновлення платоспроможності фізичної особи.

Метою статті є розкриття особливостей відкриття та закриття провадження у справі про неплатоспроможність фізичної особи як ключових стадій провадження у справі про банкрутство фізичної особи, виявлення та аналіз проблем, що виникають на практиці застосування відповідних норм КУзПБ.

За результатами проведеного дослідження автори доходять висновку, що стадії відкриття та закриття провадження у справі про неплатоспроможність боржника – фізичної особи є ключовими та такими, що відіграють особливу роль у всій процедурі. Це обумовлено тим, що під час відкриття провадження суд повинен перевірити повноту доданих боржником доказів, а у випадку надання боржником недостовірних відомостей у декларації, вчинення боржником дій щодо ухилення від погашення боргу перед кредиторами, наявності судового рішення про притягнення боржника до адміністративної або кримінальної відповідальності за неправомірні дії, пов'язані з неплатоспроможністю, – суд має право закрити провадження у справі. Аналіз правового регулювання підстав для закриття провадження у справі про неплатоспроможність фізичної особи свідчить про недосконалість правового регулювання у цій сфері, що обумовлює проблеми у правозастосуванні та неоднорідну судову практику.

Ключові слова: банкрутство; неплатоспроможність; відкриття провадження; закриття провадження; господарський процес.

Однією з новел Кодексу України з процедур банкрутства (далі – КУзПБ)¹ стало запровадження інституту відновлення платоспроможності фізичної особи. Такий крок законодавця можна назвати революційним, оскільки законодавство про банкрутство в Україні ще не знало такого інституту. Практичне застосування КУзПБ щодо відновлення платоспроможності фізичної особи виявило велику кількість недоліків та прогалин у застосуванні цього інституту, що має декілька причин.

По-перше, як абсолютно новий інститут, застосування норм щодо відновлення платоспроможності фізичної особи було приречене на існування колізій.

По-друге, у загальному вигляді правове регулювання відновлення платоспроможності фізичної особи здійснюється на підставі основних актів господарського законодавства, а саме: Господарського кодексу України², Господарського процесуального кодексу України (далі – ГПК України)³ та КУзПБ. При цьому провадження у справах про неплатоспроможність

¹ Кодекс України з процедур банкрутства: Закон України від 18 жовтня 2018 р. № 2597-VII <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19#Text>> (дата звернення: 15.11.2021).

² Господарський кодекс України: Закон України від 16 січня 2003 р. № 436-IV <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>> (дата звернення: 15.07.2022).

³ Господарський процесуальний кодекс України: Закон України від 6 листопада 1991 р. № 1798-XII <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12#Text>> (дата звернення: 15.07.2022).

боржника – фізичної особи, фізичної особи – підприємця здійснюється в порядку, визначеному КУзПБ для юридичних осіб, з урахуванням особливостей, встановлених книгою 4 КУзПБ (“Відновлення платоспроможності фізичної особи”). Крім цього, велика кількість підзаконних нормативно-правових актів здійснює правове регулювання зазначеного інституту. Така значна кількість нормативно-правових актів, які регулюють процедуру відновлення платоспроможності фізичної особи, також ускладнює практичне застосування книги 4 КУзПБ.

По-третє, відсутність тривалої судової практики, яка здійснює суттєвий вплив на практичне застосування інституту відновлення платоспроможності фізичної особи.

Проблематика відновлення платоспроможності боржників та визнання їх банкрутами стала темою досліджень для багатьох вітчизняних науковців і практиків, серед яких слід відзначити О. Беяневич, О. Бірюкова, І. Вечірка, Л. Грабован, В. Джуня, С. Жукова, Ю. Кабенюк, Б. Полякова, П. Пригузу, В. Радзивілюк та ін. Водночас актуальним залишається дослідження окремих аспектів застосування до фізичної особи – боржника процедур банкрутства.

Метою дослідження є розкриття особливостей відкриття та закриття провадження у справі про неплатоспроможність фізичної особи як ключових стадій провадження у справі про банкрутство фізичної особи, виявлення та аналіз проблем, що виникають на практиці застосування відповідних норм КУзПБ.

КУзПБ урегульовує процедуру банкрутства юридичної та фізичної особи. Одразу зазначимо, що провадження у справі про неплатоспроможність боржника – фізичної особи або фізичної особи – підприємця не містить суттєвих особливостей, а відтак будемо використовувати визначення “фізична особа” як узагальнююче поняття. Згідно зі ст. 113 КУзПБ:

Провадження у справах про неплатоспроможність боржника – фізичної особи, фізичної особи – підприємця здійснюється в порядку, визначеному цим Кодексом для юридичних осіб, з урахуванням особливостей, встановлених цією Книгою⁴.

Із наведеного вбачається, що провадження у справі про неплатоспроможність боржника – фізичної особи має певні особливості, основні з яких полягають у такому.

Банкрутство юридичної особи може бути ініційовано як кредитором, так і самим боржником. Зі свого боку провадження у справі про неплатоспроможність боржника – фізичної особи може бути відкрито лише за

⁴ Кодекс України з процедур банкрутства (н 1).

заявою боржника. При ініціюванні кредитором справи про банкрутство юридичної особи судовий збір сплачується, при власному банкрутстві – ні. Вимоги до заяви кредитора про відкриття провадження у справі про банкрутство є суто формальними (докази сплати судового збору; довіреність чи інший документ, що засвідчує повноваження представника, якщо заяву підписано представником; докази авансування винагороди арбітражному керуючому; докази надсилання боржнику копії заяви і доданих до неї документів). Тоді як до заяви про, власне, банкрутство додається велика кількість доказів (ч. 4 ст. 34 і ст. 116 КУзПБ). Специфічні підстави для закриття провадження у справі про неплатоспроможність боржника – фізичної особи (ч. 7 ст. 123 КУзПБ).

Із наведених особливостей провадження у справі про неплатоспроможність боржника – фізичної особи необхідно виділити стадії відкриття провадження та закриття провадження у справі про неплатоспроможність боржника – фізичної особи, які є ключовими та такими, що відіграють особливу роль у всій процедурі. Ця теза обумовлена тим, що при відкритті провадження суд повинен перевірити повноту доданих боржником доказів, а у випадку надання боржником недостовірних відомостей у декларації, вчинення боржником дій щодо ухилення від погашення боргу перед кредиторами, наявністю судового рішення про притягнення боржника до адміністративної або кримінальної відповідальності за неправомірні дії, пов'язані з неплатоспроможністю, – суд має право закрити провадження у справі. Зупинимося детальніше на особливостях кожної з наведених стадій.

Відкриття провадження у справі про неплатоспроможність

Ця стадія має надважливе значення для справи про банкрутство, оскільки після відкриття провадження у справі про неплатоспроможність боржника відбувається трансформація правового статусу останнього (зокрема, арешт майна боржника та інші обмеження боржника щодо розпорядження належним йому майном можуть бути застосовані виключно господарським судом у межах провадження у справі про неплатоспроможність, а попередньо накладені арешти й обмеження можуть бути зняті на підставі ухвали господарського суду, припиняється нарахування штрафів та інших фінансових санкцій, а також відсотків за зобов'язаннями боржника тощо). Після відкриття провадження у справі про неплатоспроможність боржник фактично вибуває з поля досяжності кредиторів у частині примусового стягнення боргу. Відтак безпідставне відкриття провадження у справі про неплатоспроможність може завдати шкоди інтересам кредиторів.

Стадія відкриття провадження у справі про неплатоспроможність фізичної особи складається із декількох етапів. Першим етапом є подання

боржником заяви про власне банкрутство. Цей етап є обов'язковим, тому що за відсутності заяви боржника справа про неплатоспроможність фізичної особи не може існувати.

Для того щоб фізичній особі ініціювати справу про власне банкрутство, такому боржнику слід подати до господарського суду заяву, вимоги до змісту якої встановлені у ч. 2 ст. 116 КУзПБ (найменування господарського суду, до якого подається заява; анкетні відомості боржника; виклад обставин, що стали підставою для звернення до суду та перелік додатків). Сам перелік додатків наведено у ч. 3 ст. 116 КУзПБ. Але у п. 14 цієї частини вказано «інші документи, що підтверджують наявність підстав, визначених статтею 115 цього Кодексу»⁵. А які це саме документи – визначати боржнику і господарському суду, який вирішуватиме питання про прийняття такої заяви до розгляду.

Т. Бінгем зазначав:

<...> закон має бути доступним та, наскільки це можливо, зрозумілим, ясным і передбачуваним. Це видається очевидним: якщо всі зв'язані законом, то необхідно, щоб без зайвої складності всі могли розібратися, що ж він собою являє, навіть якщо для цього необхідно проконсультуватися (як це зазвичай й буває), і отримана відповідь має бути доволі чіткою, щоб можна було на ній ґрунтувати подальші дії⁶.

На жаль, ч. 3 ст. 116 КУзПБ не є зрозумілою та передбачуваною, що призводить до різного тлумачення цієї норми як теоретиками, так і практиками.

Зокрема, непоодинокими є випадки залишення заяв про відкриття провадження у справі про неплатоспроможність без руху саме на тій підставі, що немає цих «інших» документів. Деякі суди залишають заяви без руху на підставі відсутності в них підтвердження заявника щодо неподання іншого позову (позовів) до цього самого боржника з тим самим предметом та з тих самих підстав, як це передбачено для позовних заяв у ГПК України, хоча цього і не вимагає спеціальний акт – КУзПБ.

Окрема проблема – заповнення декларації боржника. А точніше – трьох декларацій за три роки, що передували зверненню до суду. У цих деклараціях повинна бути наведена детальна інформація щодо всіх членів сім'ї боржника. Але механізму, який дав би змогу господарському суду чи арбітражному керуючому перевірити інформацію щодо точного кола членів сім'ї боржника, на жаль, КУзПБ не пропонує. Наприклад, як виявити той факт, що боржник приховав інформацію про наявність осіб, із якими він спільно проживає, або навіть повнолітніх дітей?

⁵ Кодекс України з процедур банкрутства (н 1).

⁶ Т. Бінгем, «Верховенство права» (Юридична компанія *Legalitas*, 2015) <<https://legalitas.com.ua/ua/ukr-t-binrem-verhovenstvo-prava>> (дата звернення: 12.01.2022).

Також у декларації боржника слід вказати інформацію про всі відкриті рахунки та кошти на цих рахунках як самого боржника, так і всіх членів його сім'ї. Але якщо член сім'ї не бажає розкривати таку інформацію, то проблематичним буде для арбітражного керуючого або господарського суду таку інформацію отримати, оскільки відповідно до чинного законодавства арбітражний керуючий за рішенням господарського суду може отримати інформацію, яка становить банківську таємницю, але тільки щодо боржника, не щодо членів його сім'ї⁷.

Другим етапом зазначеної стадії є прийняття заяви про відкриття провадження у справі про неплатоспроможність. Цей етап не є обов'язковим. Так, отримавши заяву боржника про відкриття провадження у справі про неплатоспроможність боржника – фізичної особи, суд може: прийняти таку заяву, відмовити у її прийнятті, повернути заяву або залишити її без руху. Остання дія суду хоча і не передбачена у ч. 1 ст. 117 КУзПБ, проте це передбачено ч. 3 ст. 37 КУзПБ. Підстави для відмови у прийнятті заяви або її повернення чітко визначені у КУзПБ, а залишення заяви без руху має відсилочний характер до ст. 174 ГПК України.

Зі свого боку ч. 1 ст. 174 ГПК України відсилає до додержання вимог, викладених у статтях 162, 164, 172 цього Кодексу. Однак ст. 162 ГПК України не пристосована до положень КУзПБ і містить вимоги, які останньому не притаманні. Наприклад, відомості про вжиття заходів досудового врегулювання спору – у випадку, якщо законом встановлений обов'язковий досудовий порядок врегулювання спору, відомості про вжиття заходів забезпечення доказів або позову до подання позовної заяви, якщо такі здійснювалися, попередній (орієнтовний) розрахунок суми судових витрат, які позивач поніс і які очікує понести в зв'язку із розглядом справи, підтвердження позивача про те, що ним не подано іншого позову (позовів) до цього самого відповідача (відповідачів) із тим самим предметом та з тих самих підстав.

Третій етап – це, власне, відкриття провадження у справі про неплатоспроможність. Він настає, якщо пройдено два попередніх етапи, а у підготовчому засіданні господарський суд встановив наявність підстав для відкриття провадження у справі про неплатоспроможність.

Закриття провадження у справі про неплатоспроможність

Оскільки провадження у справі про неплатоспроможність фізичної особи регулюється водночас і спеціальною книгою 4 КУзПБ, присвяченою, власне, банкрутству фізичної особи, і загальними нормами КУзПБ, що стосуються банкрутства юридичних осіб, то відповідно і закриття

⁷ І Бутирська, 'Банкрутство фізичних осіб: деякі проблеми правового регулювання процедури' (*Borgexpert*, 2021) <<https://borgexpert.com/news/bankrutstvo-fizichnykh-osib-deiaki-problemy-pravovoho-rehulivannia-protsedury>> (дата звернення: 16.02.2022).

провадження у справі про неплатоспроможність фізичної особи може відбуватись як на підставі загальних норм, визначених у ст. 90 КУзПБ, так і за спеціальними підставами, передбаченими у книзі 4 КУзПБ.

Що стосується загальних підстав для закриття провадження у справі про банкрутство, передбачених у ст. 90 КУзПБ, то напевно однією з найпоширеніших і найдискусійніших підстав для закриття провадження у справі про неплатоспроможність фізичної особи можна назвати випадок, коли до боржника після оприлюднення офіційного оголошення про відкриття провадження у справі про його банкрутство не висунуто вимог. Досить поширеними на практиці є випадки, коли кредиторам боржника або не відомо про існування провадження у справі про неплатоспроможність боржника, або кредитори елементарно не бажають брати участь у справі про банкрутство. І у такому випадку, коли протягом 30 днів із дня оприлюднення офіційного оголошення про відкриття провадження у справі про неплатоспроможність жоден із кредиторів не заявив своїх вимог до боржника, господарський суд закриває провадження у справі про неплатоспроможність. У такому випадку на практиці постає питання щодо підстави для такого закриття та його наслідків – чи можна визнавати вимоги кредиторів, які не заявили, погашеними?

До початку 2021 р. практика більшості місцевих та апеляційних господарських судів йшла шляхом закриття таких проваджень на підставі п. 6 ч. 1 ст. 90 КУзПБ і визнання вимог усіх кредиторів, які не заявили, погашеними. Однак вектор у застосуванні цих правових норм змінив Верховний Суд своєю постановою від 11 лютого 2021 р. у справі № 910/16593/19, вказавши:

У випадку якщо після оприлюднення офіційного оголошення про відкриття провадження у справі про банкрутство станом на дату проведення попереднього засідання до боржника не висунуто вимог, суд не має змоги належним чином надати обґрунтовану оцінку твердженням боржника щодо його неплатоспроможності, адже такі твердження боржника у процедурі банкрутства мають бути досліджені судом критично з урахуванням як думки розпорядника майна, так й інших конкурсних кредиторів. Тому подальше провадження у справі про банкрутство є неможливим, у зв'язку з чим його належить закрити на підставі п. 8 ч. 1 ст. 90 КУзПБ, відповідно до якого господарський суд закриває провадження у справі про банкрутство, якщо господарським судом не встановлені ознаки неплатоспроможності боржника⁸.

⁸ Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного господарського суду від 11 лютого 2021 р. у справі № 910/16593/19 <<https://reyestr.court.gov.ua/Review/94999454>> (дата звернення: 12.01.2022).

Відповідно ж до ч. 4 ст. 90 КУзПБ вимоги конкурсних кредиторів, які не були заявлені в установлений Кодексом строк або були відхилені господарським судом, вважаються погашеними, а виконавчі документи за відповідними вимогами визнаються такими, що не підлягають виконанню, тільки у тих випадках, коли провадження закрито за пунктами 4–6 ч. 1 ст. 90 КУзПБ.

І хоча вказана постанова Верховного Суду стосувалася юридичних осіб, після її ухвалення більшість господарських судів почали закривати провадження щодо фізичних осіб у випадках неперед'явлення до них кредиторських вимог не за п. 6, а за п. 8 ч. 1 ст. 90 КУзПБ (наприклад, ухвала Господарського суду Рівненської області від 16 березня 2021 р. у справі № 918/1177/20⁹), іноді – за п. 9 ч. 1 ст. 90 КУзПБ (наприклад, постанова Північного апеляційного господарського суду від 26 травня 2021 р. у справі № 911/3459/20¹⁰). Відповідно, наслідки, передбачені ч. 4 ст. 90 КУзПБ, у таких випадках уже не застосовуються. Водночас і надалі в Єдиному державному реєстрі судових рішень можна знайти ухвали місцевих господарських судів 2021 р. і 2022 р., де провадження закрито за п. 6 ч. 1 ст. 90 КУзПБ і визнано вимоги кредиторів, які не заявили, погашеними (наприклад, ухвала Господарського суду Волинської області від 25 січня 2022 р. у справі № 903/955/21¹¹). Тобто виходить, що в однакових ситуаціях (незаявлення кредитором своїх вимог) різні суди застосовують три різні підстави для закриття провадження у справах про неплатоспроможність із різними наслідками¹².

Що стосується спеціальних підстав для закриття провадження у справі про неплатоспроможність фізичної особи, то вони закріплені у ч. 7 ст. 123 КУзПБ. Зокрема, там встановлені випадки, коли суд приймає рішення про закриття провадження у справі за клопотанням зборів кредиторів, сторони у справі або з власної ініціативи. До цих підстав належать:

- 1) боржником у декларації про майновий стан зазначена неповна та/або недостовірна інформація про майно, доходи та витрати боржника та членів його сім'ї, якщо боржник упродовж семи днів після отримання звіту керуючого реструктуризацією про результати перевірки такої декларації не надав суду виправлену декларацію про майновий стан з повною та достовірною інформацією щодо майна, доходів та витрат боржника та членів його сім'ї;

⁹ Ухвала Господарського суду Рівненської області від 16 березня 2021 р. у справі № 918/1177/20 <<https://reyestr.court.gov.ua/Review/95780108>> (дата звернення: 12.02.2022).

¹⁰ Постанова Північного апеляційного господарського суду від 26 травня 2021 р. у справі № 911/3459/20 <<https://reyestr.court.gov.ua/Review/97348271>> (дата звернення: 12.02.2022).

¹¹ Ухвала Господарського суду Волинської області від 25 січня 2022 р. у справі № 903/955/21 <<https://opendatabot.ua/court/102760298-932e16d8b17fb3ad5d404b666c678863>> (дата звернення: 12.02.2022).

¹² І Бутирська, "Закриття провадження у справі про неплатоспроможність фізичної особи: чи є вихід з лабіринту?" (*Borg.expert*, 2021) <<https://borgexpert.com/bankrutstvo/fizichni-osoby/zakryttia-provadhennia-u-spravii-pro-neplatospromozhnist-fizichnoi-osoby-chy-ie-vykhid-z-labiryntu>> (дата звернення: 12.02.2022).

- 2) майно членів сім'ї боржника було придбано за кошти боржника та/або зареєстровано на іншого члена сім'ї з метою ухилення боржника від погашення боргу перед кредиторами;
- 3) судовим рішенням, що набрало законної сили та не було скасоване, боржник був притягнутий до адміністративної або кримінальної відповідальності за неправомірні дії, пов'язані з неплатоспроможністю)¹³.

Аналіз наведених підстав дає привід стверджувати, що вони є по суті заходами протидії недобросовісним боржникам, які зловживають процедурою банкрутства. Так, Л. Білецька з цього приводу зазначає, що 'ці підстави стосуються виключно недобросовісного боржника і є способом усунення його з провадження'¹⁴. В. Дутка також підтримує цю позицію: '<...> ці підстави для закриття провадження у справі про неплатоспроможність фізичної особи є заходами, які застосовуються до недобросовісних боржників, іншими словами – боржників, які зловживають своїми правами'¹⁵.

У випадку встановлення однієї з підстав, передбачених у ч. 7 ст. 123 КУзПБ, господарський суд відповідним чином реагує на дії недобросовісних боржників, проявляючи тим самим судовий контроль у справі про неплатоспроможність. З цього приводу Д. Мандичев зазначає: '<...> судовий контроль під час провадження у процедурі визнання фізичної особи боржником полягає у перевірці суддею того, чи не вдається боржник до недобросовісних дій та умисного ухилення від виконання своїх обов'язків'¹⁶.

На думку Р. Полякова:

<...> у КУзПБ законодавець намагається закласти у фундамент кодифікованого акту наріжний камінь у вигляді принципу інституту неплатоспроможності фізичної особи, який можна назвати принципом добросовісної поведінки боржника. Суть цього принципу полягає у тому, що щодо боржника, який належним чином виконує свої обов'язки і не зловживає своїми правами, застосовується механізм прощенні боргів¹⁷.

Крім ч. 7 ст. 123 КУзПБ, законодавець згадує про особливі підстави для закриття провадження у справі про неплатоспроможність у ст. 126 КУзПБ. Зокрема, ч. 10 цієї статті встановлює:

¹³ Кодекс України з процедур банкрутства (н 1).

¹⁴ Л. М. Білецька, 'Правові проблеми регламентації закриття провадження у справах про банкрутство фізичних осіб' в *Сучасні виклики та актуальні проблеми судової реформи в Україні: III міжнародна науково-практична конференція* (Технодрук 2019) 109.

¹⁵ Віталій Дутка, 'Зловживання правами у справі про банкрутство' (дис канд юрид наук, Донецький державний університет внутрішніх справ, 2021) 148.

¹⁶ Денис Мандичев, 'Судовий контроль у процедурі банкрутства фізичних осіб' (2021) 43 Публічне право 91.

¹⁷ Р. Б. Поляков, 'Правовий статус боржника-фізичної особи у справі про неплатоспроможність через призму українського та німецького законодавства' (2021) 11 Юридична Україна 28.

У разі постановлення господарським судом ухвали про відмову у затвердженні плану реструктуризації боргів боржник, збори кредиторів мають право звернутися до суду з клопотанням про визнання боржника банкрутом або про закриття провадження у справі про неплатоспроможність¹⁸.

Водночас не зовсім зрозумілим видається, на якій саме підставі у такому випадку слід закрити провадження, адже ч. 7 ст. 123 КУзПБ, яка передбачає випадки, у яких збори кредиторів та сторони мають право звернутися до господарського суду з клопотанням про закриття провадження, не містить такої підстави, як “відмова у затвердженні плану реструктуризації боргів”.

Висновки. Таким чином, стадії відкриття і закриття провадження у справі про неплатоспроможність боржника – фізичної особи, є ключовими та такими, що відіграють особливу роль у всій процедурі. Це обумовлено тим, що під час відкриття провадження суд повинен перевірити повноту поданих боржником доказів, а у випадку надання боржником недостовірних відомостей у декларації, вчинення боржником дій щодо ухилення від погашення боргу перед кредиторами, наявності судового рішення про притягнення боржника до адміністративної або кримінальної відповідальності за неправомірні дії, пов’язані з неплатоспроможністю, – суд має право закрити провадження у справі. Аналіз правового регулювання підстав для закриття провадження у справі про неплатоспроможність фізичної особи свідчить про недосконалість правового регулювання у цій сфері, що обумовлює проблеми у правозастосуванні та неоднорідну судову практику.

REFERENCES

Bibliography

Journal articles

1. Mandychev Denys, ‘Sudovi kontrol u protseduri bankrutstva fizychnykh osib’ (2021) 43 *Publichne pravo* 91 (in Ukrainian).
2. Poliakov R B, ‘Pravovyi status borzhnyka-fizychnoi osoby u spravi pro neplatospromozhnist cherez pryzmu ukrainskoho ta nimetskoho zakonodavstva’ (2021) 11 *Yurydychna Ukraina* 28 (in Ukrainian).

Conference papers

3. Biletska L M, ‘Pravovi problemy rehlementatsii zakryttia provadzhennia u spravakh pro bankrutstvo fizychnykh osib’ v *Suchasni vyklyky ta aktualni problemy sudovoi reformy v Ukraini: III mizhnarodna naukovopraktychna konferentsiia* (Tekhnodruk 2019) (in Ukrainian).

Theses

4. Dutka Vitalii, ‘Zlovzhvannia pravamy u spravi pro bankrutstvo’ (dys kand yuryd nauk, Donetskyy derzhavnyi universytet vnutrishnykh sprav, 2021) (in Ukrainian).

¹⁸ Кодекс України з процедур банкрутства (н 1).

Websites

5. Bingem T, 'Verkhovenstvo prava' (*Yurydychna kompaniia Legalitas*, 2015) <<https://legalitas.com.ua/ua/ukr-t-bingem-verhovenstvo-prava/>> (accessed: 12.01.2022) (in Ukrainian).
6. Butyrska I, 'Bankrutstvo fizychnykh osib: deiaki problemy pravovoho rehuliuвання protsedury' (*BORG.EXPERT*, 2021) <<https://borgexpert.com/news/bankrutstvo-fizychnykh-osib-deiaki-problemy-pravovoho-rehuliuвання-protsedury>> (accessed: 16.02.2022) (in Ukrainian).
7. Butyrska I, 'Zakryttia provadzhennia u spravi pro neplatospromozhnist fizychnoi osoby: chy ye vykhid z labiryntu?' (*BORG.EXPERT*, 2021) <<https://borgexpert.com/bankrutstvo/fizychni-osoby/zakryttia-provadzhennia-u-spravi-pro-neplatospromozhnist-fizychnoi-osoby-chy-ie-vykhid-z-labiryntu>> (accessed: 12.02.2022) (in Ukrainian).

Andrii Butyrskiy
Iryna Butyrska

FEATURES OF OPENING AND CLOSING OF INSOLVENCY
CASE OF INDIVIDUAL

ABSTRACT. The practical application of the Code of Ukraine on Bankruptcy Procedures (the Code of Bankruptcy) to restore the solvency of an individual has revealed many shortcomings and gaps in the application of this institution, which has several reasons. First, being a completely new institution, the application of norms to restore the solvency of the individual was doomed to the existence of conflicts. Secondly, in general, the legal regulation of the restoration of the solvency of an individual is carried out on the basis of basic acts of economic legislation and the Code of Bankruptcy. In this case, the proceedings on the insolvency of the debtor – an individual, a natural person – entrepreneur is carried out in the manner prescribed by the Code of Bankruptcy for legal entities, taking into account the features established by Book 4 of the Code of Bankruptcy (“Restoration of solvency of an individual”). In addition, a large number of bylaws carry out legal regulation of this institution. Such a significant number of regulations governing the procedure for restoring the solvency of an individual also complicates the practical application of Book 4 of the Code of Bankruptcy. Third, there is the lack of long-term judicial practice, which has a significant impact on the practical application of the institution of restoring the solvency of the individual.

The purpose of this article is to reveal the features of opening and closing insolvency proceedings as key stages of insolvency case of individual, identifying and analyzing problems that arise in the practice of applying the relevant provisions of the Code of Bankruptcy.

According to the results of the study, the authors conclude that the stages of opening and closing proceedings in the case of insolvency of the debtor – an individual, are key and play a special role in the whole procedure. This is due to the fact that when opening proceedings the court must check the completeness of the evidence provided by the debtor, and in case the debtor provides inaccurate information in the declaration, the debtor's actions to evade repayment to creditors, the presence of a court decision to bring the debtor to administrative or criminal responsibility, illegal actions related to insolvency – the court has the right to close the proceedings. Analysis of the legal regulation of the grounds for closing the insolvency proceedings of an individual shows the imperfection of legal regulation in this area, which causes problems in law enforcement and heterogeneous case law.

KEYWORDS: bankruptcy; insolvency; opening of proceedings; closing of proceedings; economic process.